Var en dansk astronom, astrolog och alkemist. Brahe har ett eftermäle som skicklig instrumentbyggare, noggrann, systematisk observatör och en av ytterst få som upptäckt en supernova i Vintergatan.

Tycho Brahe

född 14 december 1546 på Knutstorps borg i Skåne, då en del av Danmark, död 24 oktober 1601 i Prag.

Text wikipedia

Ungdomsåren

Ungdomsåren
Tycho Brahe var äldste son till Otte Thygesen Brahe och Beate Bille. Hans farfar var Thyge Axelsen Brahe. Han döptes till Tyge, men antog den latiniserade formen Tycho i 15-årsåldern. Han hade en dödfödd tvillingbror, den äldre systern Kristine Brahe, den yngre Sophie Brahe och brodern Jørgen Ottesen Brahe.

Tycho Brahe skrev senare att, när han var runt två år gammal, tog hans farbror, den danske adelsmannen Jørgen Brahe, hand om honom: utan mina föräldrars vetskap tog han mig när jag var mycket liten. Uppenbarligen ledde inte detta till något gräl och hans föräldrar gjorde inga försök att få honom tillbaka. Han bodde med sin barnlöse farbror och faster, Jørgen Brahe och Inger Oxe på Tosterups slott utanför Tomelilla tills han var sex år. Omkring 1552 fick hans farbror ansvar för Vordingborg slott på södra Själland, varför de flyttade dit och Tycho Brahe studerade latin till dess att han blev tolv år.

Vetenskapsmannen

Vid 13 års ålder och studerande vid Köpenhamns universitet såg han solförmörkelsen den 21 augusti 1560 och fascinerades över att den hade kunnat förutses. Det ledde till att han på sin fritid studerade himlen samtidigt som dagarna ägnades åt andra studier. Adelsfamiljen förväntade sig att Tycho Brahe skulle bli en högre ämbetsman och inte stjärnskådare.
I augusti 1563 låg planeterna Jupiter och Saturnus mycket nära varandra på himlen. När Tycho Brahe jämförde det han såg med uppgifter i publicerade tabeller, fann han stora skillnader. Uppenbarligen borde astronomin reformeras och noggrannare instrument behövdes. Den tidens efterfrågan på navigationsinstrument skapade ett stort intresse för pålitliga mätdata. Det ledde till slut till att Tycho Brahes fritidsintresse vann släktens gillande, varför han fick ägna sig åt sin hobby på heltid. Vid en svärdsduell i Rostock 1566 förlorade Brahe en del av näsan genom ett hugg över ansiktet. Han lät tillverka en protes för att dölja defekten, den berömda »guldnäsan«. Denna var sannolikt gjord av tunn mässing och hölls på plats med en salva som gneds in på huden

Ännu mer vetenskap

För att behålla Tycho Brahe i Danmark förlänade kung Frederik II honom ön Ven och gav honom medel att bygga ett observatorium. Brahe lät där bygga Uraniborg och närbelägna Stjerneborg, vilka blev ett astronomiskt forskningscentrum i sin tid. Brahe revolutionerade den astronomiska vetenskapen genom att införa noggranna mätningar av stjärnors, planeters och kometers banor. Han kunde i sin bok De Nova Stella bland annat bevisa att en ny stjärna, som han observerade i Cassiopeias stjärnbild 1572, befann sig på större avstånd från jorden än månen, vilket på sin tid var en sensation, eftersom de högre sfärerna var perfekta och inte kunde ändra sig. Härmed hade han inte bara myntat beteckningen nova, utan även, skulle det visa sig, sällat sig till den exklusiva skaran, som skådat en supernova. Efter Keplers stjärna 1604 har ingen supernova observerats i vår galax.

Mer vetenskap

Hans mätdata visade att den tidigare geocentriska världsbilden, det vill säga jorden i centrum, inte kunde stämma. Tycho Brahe drog sina egna slutsatser av denna, innebärande att han i sin modell behöll jorden i mitten med solen och månen roterande runt denna och övriga planeter roterande runt solen. Hans argument var att med en heliocentrisk världsbild skulle stjärnorna skenbart röra sig i en ellips under året, vilket inte observerades. Han visste inte att avståndet till stjärnorna är så stort att det inte kunde observeras med hans mätmetod. Inte heller hans modell stämde särskilt väl med mätdata, utan det var först då Johannes Kepler efter Brahes död placerade solen i mitten och lämnade de cirkulära planetbanorna som han kunde få en modell att stämma med mätdata. Detta födde vår heliocentriska världsbild, det vill säga med solen i centrum och med elliptiska planetbanor.
Efter Tycho Brahes död övertogs hans mätdata av Kepler, som sedan byggde sina teorier på dessa.

Tycho Brahes död

Tycho Brahe insjuknade efter en bankett hos vännen Peter Vok von Rosenberg i Prag. Enligt vad Kepler berättat ville han inte lämna bordet för att tömma blåsan, då detta skulle vara ett etikettsbrott. På kvällen drabbades han av urinretention med svåra smärtor. Efter elva dagars sjukdom dog han den 24 oktober 1601. Han begravdes i Týnkyrkan i Prag. Dödsorsaken kan ha varit uremi och/eller urinvägsinfektion. Brahe lär ha lidit av prostataförstoring, vilket kan ha bidragit.
Då akut kvicksilverförgiftning leder till symptom som liknar dem vid uremi, har det spekulerats om att han skulle ha förgiftats. Vid en gravöppning 1901 hade hårstrån från Brahes mustasch tagits, och vid analys av dessa på 1990-talet i Danmark påvisades förhöjd halt av kvicksilver och även av bly. Förnyad analys vid Lunds universitet visade också förhöjd kvicksilverhalt. Det har spekulerats om att det skulle ha rört sig om en avsiktlig förgiftning och att Johannes Kepler eller någon i Brahes släkt skulle ha haft motiv för ett mord.

Karta över Ven

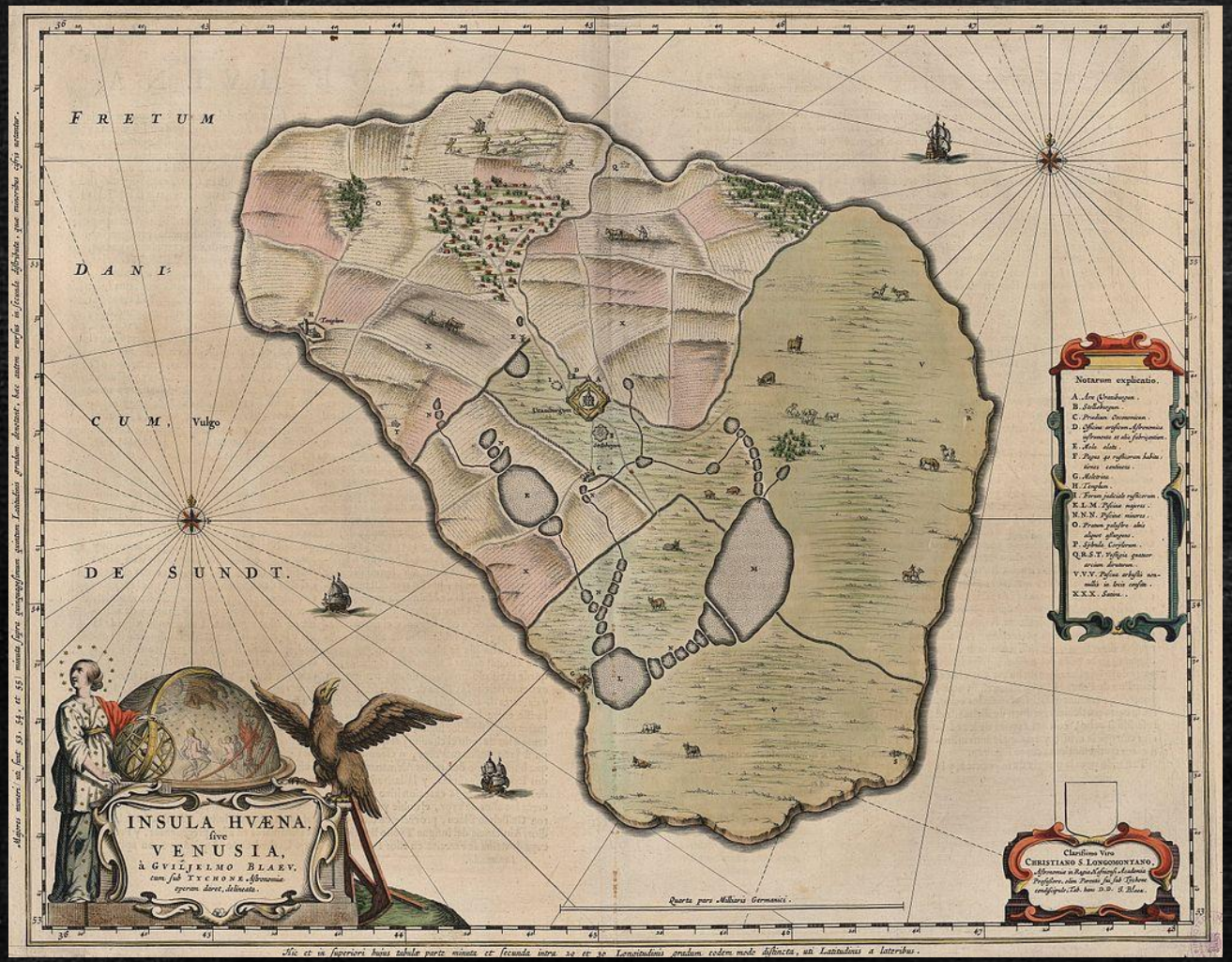

URANIEBORG

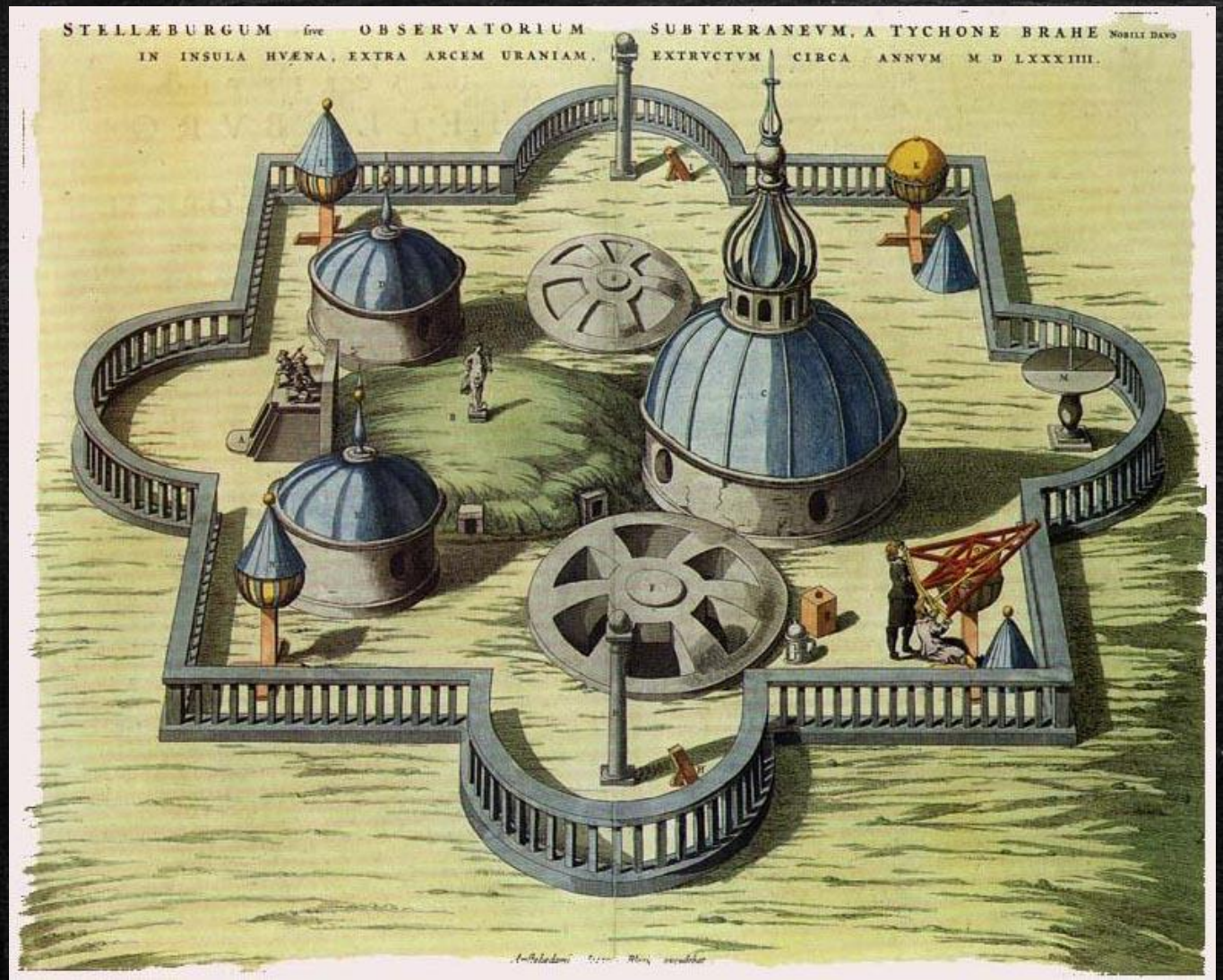
STELLÆBURGUM sive OBSERVATORIUM SUBTERRANEVM, A TYCHONE BRAHE NOBILI DANO
IN INSULA HVÆNA, EXTRA ARCEM URANIAM, EXTRVCTVM CIRCA ANNVM M D LXXXIIII.

ARCIS VRANIBVRGI,
IN INSVLA HELLESPONTI DANICI HVENNA CONSTRVCTÆ,
A TYCHONE BRAHE, DÑO DE KNVDSTRVP,
QUO AD TOTAM CAPACITATEM, DESIGNATIO.

Tycho Brahe